

Kroniek van het bedreigde historische Laag Spul

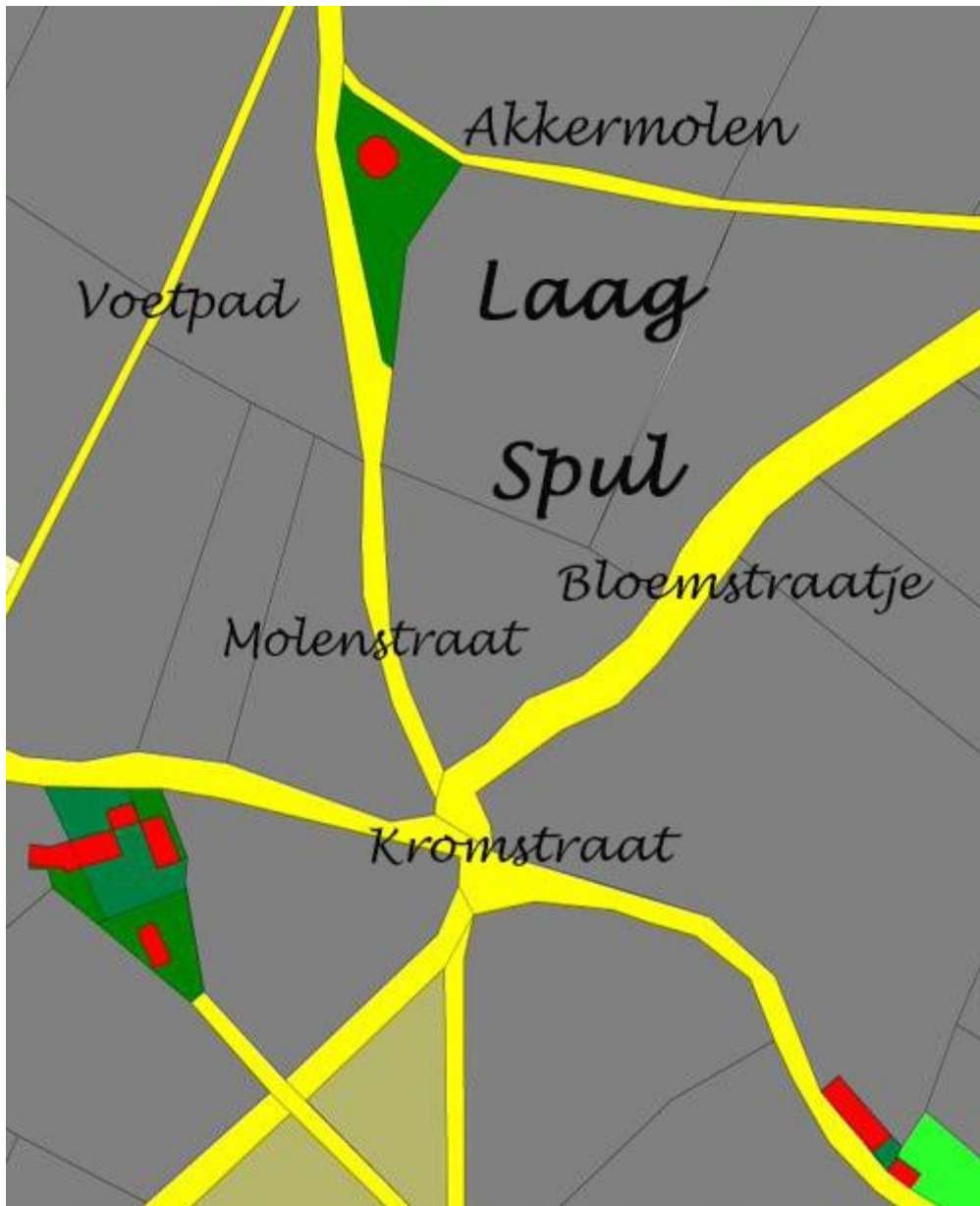
door Jan van Helvoirt

Wellicht is er een expansie ontstaan vanuit het zeer oude *leengoed het Spulle* op de hoek van de Kromstraat en het Kerkpad. Naar het westen toe ontwikkelde zich het Hoog Spul en richting het oosten ontstond *het Laag Spul*. Jan Aert Melis bezat in 1455 een huis *te Spulle* met land aan de 'Cockovenstraet'. Het Gasthuis, in 1452 gesticht door Jan van Spreeuwel en Lysbeth, verkreeg in 1460 land en een erf met gebouwen in het Laag Spul. Bij de brand van 14 oktober 1486 is de Esbeekse Molen, later de Akkermolen, wellicht verhuisd naar het Laag Spul. Willem Godscalck van Gorp hield in 1525 'den boer op de stede en een pert stalleke' op 't Spul. Jan Jans van der Kerkhoeve bezat in 1550 een beemd aan het 'Cleyn Gemeyntje' aan *het Spulle*. Dirck Hendrick Bonaerts had in 1576 land op *het Leech Spul* 'ter plaatse aan de twee heckens' in bezit en Adriaan Pauwels Bogaart kocht er in dat jaar 1576 de Brembocht. Hendrik Adriaan Wouter Hendrik Sledden bezat in september 1617 een boerderij met hof en schaapskooi aan het Leeg Spul. Hendrick Ruys had in september 1630 een weiland aan het Laag Spul bij Groenendaal in eigendom. Hendrik Gijssels was in juni 1647 eigenaar van een 'camp land' aan het Leegh Spul. Marten Sledden en Henrick Gijssels, zoon van secretaris Huybert Gijssels, bezaten in 1646 een hoodries aan het Leeg Spul oost de Gemeente.

Bernaert Wuestenborchs was in 1680 timmerman en rademaker aan het Spul. Peter Christiaan Jan Aerts verkocht in 1729 een huis met aanstede aan het 'Leegh Spul' achter de Akkermolen aan Johannes Pijnenburg. Aan het Leeg Spul stonden in 1729 enkele huizen desolaat. Voor het huis van Anthony Melis op het Laag Spul lag in 1730 een 'Poel of Viswouwer' die door brouwers gebruikt werd en ook werd op de 'Gemeente' linnen gebleekt. Jacobus Jan Hoosemans verkocht in 1739 het Groot Broek in het Leeg Spul en Wouter Jan van Rooy kocht er een jaar later een boerderij. Peeter Otten had in 1742 zijn Dries aan het Leeg Spul niet geheimd. De Viswouwer in het Laag Spul werd in 1760 afgegraven door de eigenaar van Groenendaal. Catharine Andries Otten liet in 1761 huis en hof aan het Laag Spul na zuid het land de 'Berg'. Het huis van Johannes Pijnenburg aan het Laag Spul was in 1766 weg. Martinus Wouters verkocht in 1804 huis, stal en schuur op 't Laag Spul. Peter Melis erfde in 1803 de helft van een huis op het Laag Spul. Pieter Bouwens kocht in 1804 een boerderij groot 9 loopse oost de 'Gemeente van het Laag Spul' en noord de Weg. Jan Ardesch kocht in 1810 een boerderij in het Laag Spul groot 2 loopse 25 roede zuid De Brouwer, west Hesselmans, noord Brokken en oost Maria van Erk.

Jan Anthony Ardesch verkocht in 1816 het 'Tuinmanshuis' aan Adriaan Wouter Hesselmans aan het Laag Spul noord een rijweg. Jan Melis kocht in 1828 een Voorhoofd aan zijn huis aan het Laag Spul. In 1848 behoorde het 'Speul' met 239 bewoners tot de 'buurtschappen' in Hilvarenbeek. In september 1858 brandde het boerderijtje van Thomas Schilders op het Speul geheel af 'door het afspringen van vonken van de vuurhaard op de kleederen'. Adriaan Coppens mocht in 1860 op D nr. 1101 (nu: HEWA) aan het Laag Spul aan de Kromstraat een nieuwe 'wind- graan- en schorsmolen' bouwen aan de weg naar Esbeek in plaats van de 'afgebrande Akkermolen' wat echter niet gebeurde. Op 5 juni 1865 brandde het boerderijtje van Jan Cornelis Schilders op het Speul geheel af. Op 24 februari 1900 verbrandde de woning van de Algemene Armen op het Spul met 'gevlochten teenen en stroo'. Gemeentearbeiders vonden in 1957 in het Laag Spul scherven van een urnenveld van 800 jaar voor Christus. De timmerman Leonardus Vugts kreeg in 1906 vergunning voor een tapperij in het Spul op B-56. In november 1925 maakten J. van de Broek, J. van Gestel en P. Kiemeney van het Laag Spul bezwaar tegen het 'woonwagenkamp'. In 1968 werd besloten om deel te nemen aan de

ruilverkaveling 'Esbeek en Laag Spul' en de aanleg van de N269. Het aloude historische *Koekovenstraatje*, dat reeds lang de foutieve naam 'Laag Spul' droeg, kreeg jaren gelden helaas de totaal verkeerde naam 'Gasthuisweg'. Maar dat is nog lang niet zo dramatisch als ... 'Laag Spul – weg'!

Het 'Laag Spul' met de Akkermolen rondom in haar wegen in 1830

Wordt het 'Laag Spul' na de bevrijding in 1944 nu in 2022 echt bedreigd?